

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petek. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za polleta 3 gold. in $\frac{1}{2}$, za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odračtuje še $\frac{1}{2}$ gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

Slovensko društvo v Ljubljani Slovencam!

Suša mesca je avstrijskim narodom solnce svobode zasijalo, katero smo tudi mi z neizrečenim veseljem sprejeli, in se zato serčnosti verlih Dunajčanov hvaležne skazali. Poklican je bil državni zbor, in začel se je delati terden zid nove ustave našiga cesarstva, po kateri vsi narodi toliko hrepenijo.

Ali že iz začetka so skušali nezvesti Talijani, ki so toliko let z nami zedinjeni živeli pod krono avstrijskiga cesarstva, z silo se ti zavezi odtergati. Kmalo za njimi so se tudi zviti Madžari prekucij na Dunaju poslužili, od ustavniga cesarja razun mnogih drugih reči svoje posebno ministerstvo po sili zadobiti in tako se tudi od avstrijskiga cesarstva ločiti. Terjali so clo, de bi se vse dozda z Austrijo zjedinjene ne madžarske dežele ogerske krone tudi odtergale in zanaprej oblasti madžarskiga ministerstva podvergle. Večkratne poskušnje mirniga poravnania so brez zaželjeniga nasledka ostale; — na zadnje je hudobna derhal clo umorila cesarskiga komisarja, kteriga so Cesar v Budapešt poslali. Jelačić, ban hrovaški in po tem od Cesarja postavljen cesarski komisar čez celo ogersko deželo, se je tedaj z armado proti Budapešti vzdignil, zatiranim narodom pravico zadobiti. Ali na to so Madžari vse moči napeli, de bi ga pokončali. Oni so bili taisti, ki so z mnogimi zvijačami in z obilnimi dnarji zadnje žalostne prekucije na Dunaju napravili, ktere so žalibog! radovoljne pomočnike med tistimi našle, ki v razrušenji Austrije, v puntu in nepostavnosti svojo srečo išejo. Tako je bilo overženo Dunajsko ministerstvo; sivoglav minister od divje derhali vmorjen in obešen, in Cesar prisiljen, Dunajsko mesto zopet zapustiti. Z orožjem iz cesarske orožnice pobranim previdjena množica in nekoliko razdraženih ljudi derže v strahu državni zbor, kteriga so malo ne vsi slavyanski poslanci zapustiti mogli. Tudi jezero in jezero družih družin je bežalo od tistiga dneva iz Dunaja.

Po tacih prigodbah prisiljen se je Jelačić naglo obrnil proti Dunaju, de bi z druženo močjo brezpostavnosti konec storil in ustavno avstrijsko cesarstvo obvarval, kar bo z Božjo pomočjo in s pomočjo dobromislečih ljudi na Dunaji in po vsih avstrijskih deželah gotovo tudi dosegel, ker pravična reč na zadnje se nikoli ni brez zmage bila.

Mi Slavjani se Austrije čversto deržimo, in smo enodušno pripravljeni, njeni ustavni prestol (tron) do zadnje kaplje kervi braniti in podpirati.

Tudi mi hočemo svobodo, pa mi hočemo enake pravice za vse narodnosti.

Mi hočemo, de Austrija velika in mogočna ostane.

Mi hočemo, de so ustavniga Cesarja posvečeno veličanstvo in njegovi odgovorni ministri svobodni, prosti in močni.

Mi hočemo, de se ustavodajavnemu zboru od nobene strani sila in strah ne dela.

Mi pa nočemo, de bi eno samo mesto celimu cesarstvu postave dajalo, o kterih imajo svobodni namestniki vsih avstrijskih narodov govoriti.

Bratje! morebiti se vam bodo, kakor se je že sem ter tje skušalo, po razposlanih ljudeh in spisih poslednje dunajske prigodbe drugači pripovedale in razlagale. Ali ne verjamite jim nikar! In ako se vam bo goljufno reklo, de vam kdo hoče obljubljenе pravice in svobode zopet odvzeti in vse na staro kopito nazaj spraviti, — za Božjo voljo ne verjamite tacim sleparjem! Ako se vam bo prigovarjalo, de se zde le za ohranitev dodeljenih pravic Dunajčani poganjajo, in de bi jim za to pomoči pošiljati treba bilo, odgovorite jim: To niso verli Dunajčani, kakoršni so poprej bili; to je le ena stranka tacih, ki so Madžarsko reč zgrabili, nas Slavjane do dobriga potreti, ki nimamo enacih misel kakor nezvesti Talijani, Madžari in Nemci, ki svojo srečo le v vladi brez Cesarja išejo. Mi verjamemo svojim poterjenim prijatlom, ki tudi svobodo ljubijo, več kakor vam; mi se na besede Cesarja svojiga bolj zanesemo, kakor na vaše. De! mi zaupamo va-nj, v svojo dobro pravico in v zmago svoje dobre reči, zatorej jo na ves glas rečemo:

Zivi naš ustavni cesar Ferdinand!

Zivi prava svoboda!

Zivi edina mogočna Austrija!

To, dragi prijatli! smo Vam v boljši razjasnenje in zagotovljenje zadnjiga razglasa, kteriga ste s tolikim veseljem sprejeli, še povedati hotli.

V Ljubljani 15. Kozoperska 1848.

Misli Polakov zastran slavyansko-madžarskih zadev.

(Iz Gazete Povšehne.)

De bi bravece svoje prepričali, de ne razumimo samo mi na ta način slavyanskih razmer, de kar pišemo, ni iz kakšniga poetiskiga vira zajeto, marveč na hladni račun politike operto: podamo tu sostavek iz Gazete Polske poznanske, v kterim popolno poterjenje svojiga videanja reči najdemo. Podobnost misli v oči vdari; vendar drugači biti ne more, kjer se modrovanje na neogibljive fakta zgodopisne, na večne pravice narodov, in po tem na resnico naslanja. Narčudnejši paradokson je to, kar protivna stran terdi, kakor de bi Slavjani, sploh južni ne bili narod, ker se narodi ne improvizirajo. Celi zgodovini se tu krivica stri. Kako? že za to, ker je šlo po godi sovražniku zatirati čez dolge stoletja narodov živelj, de je dokončal hudodelstvo pomadjarjenja ali ponemčenja slavyanskih rodov, bi jim za to imelo biti prepovedano spomniti se svojih najsvetejših pravic? Kaj bi mi sami rekli, ako bi nam po nesrečni osodi, kakor Čecham, od časa belo belogorske bitve na pašo Nemcam oddanim, ali pa enako Hervatam po odvmetju rodovine Drislavičev v roke Madžarov izročenim, tlačenim, danas do noviga življenja prebujenim, vpijočim v ob-

upnosti na pomoč: naglo kdo odgovoril „vi niste narod, improvizirate (iznenada vzamete) sebi narodnost, nimate minulosti (ker jaz je ne poznam) hudodelstvo je za kar se poganjate!“ ali bi nas ne napolnile z jezo in zaničevanjem take besede? Zakaj drugači bi mi mogli reči, de kolikor večji je bila krivica, sila in priročnost sovražnika, tolikor slabši je pravica potisneniga; kdo bi tel in smel take sklepe delati! Bodimo bolj pravični, in kar sami za se tirjamo, kar pri nas za sveto deržimo, tudi pri drugih spoštujmo.

Skerb, kakor de bi nagnenje k Slavjanam zamoglo Polaki domovini od škode biti, je po naših mislih brez podstav. Ako smo Polaki, ne nehamo takšni biti, prinesemo in smo ji prinesli vse v dar — o tim ni govorenja; ali ravno za to, ker smo Polaki, simpatiziramo, ljubimo, s srcem se nagibamo do svojih bratov Slavjanov; ravno zavoljo koristi Polske domovine hočemo, de bi jo obdali narodi enokervni, ne pa ptuji ali pakar je še hujši, odpadniki (renegati). Sledi imenovani sostavek:

Vsaka krivica na svetu se pred ali pozneje mašuje (osveti). Madžari, razbivši moč velkomoravskiga kraljestva, razširivši svoje gospodarstvo dalje in široko nad slavyanskimi narodi, so z brezizglednim tlačenjem in z neprenesljivim napuhom podveržene tišali in clo v

zadnjih časih, v kterih vse narodnosti kakor z čarodelno šibico zadete iz groba vstajajo in, enkrat z polnimi persi oddihaje se, živeti želijo in si pomagajo. Madžari vsleposti narodniga napuha nočejo priznati Slovakam, Serbam, Hervatam, Valaham večne pravice do lastniga in samostalniga življenja jim hočejo izdirati jezik, navade in žege njih, spomine, narodnost in so se postavili, de bi z prevagljivo močjo statarili slavyansko natoro milionov, v kterih deželo jih je zgodopisna krivica in sila pripeljala. Madžari v sedajni dobi se znajdejo v čudni nasprotnosti. Cela njih politika zvunajna, celo njih stanovitno in z hrupam in ropotam združeno poganjanje le meri na polpolno oterganje od Austrie, na vstanovljenje samostalniga ogerskiga kraljestva; proti tem se ne more le besedice reči — dosti so se že Nemci in nemški vladarji nagospodarili na svetu! Ali iz druge strani se njih znotrajna politika poganja z vsemi močmi temu nasproti, kar sami gledé na Austrio počno, poganja se prekaziti odterganje slavyanskih plemen in jih hoče ali vničiti ali pomešati z dozda gospodojočim narodom.

Med tem so se iz vsih strani zbrali oblaki nad glavami Madžarov; zemlja se povsod pod njih nogami vdirati jame in tisti prevzetni, okinčani zid madžarski, iz kteriga se je razna-

šalo vpitje in bahanje na celi svet, stresen v svojih podstavah, maja se na vse strani in zagromi podert na prvi silni vdarec, ako ga znani avstrijski sistem ne podpre in ne ohrani. Zdelo se je, de je to granit na granitu, zdelo se je od dalječ; ali od blizo deske in glina (ilovca). Madžarizm, v zadnjim času, izbujeni, je večidel le storjen po sili, po neutrudljivim napenjanju in posvečenju ogerskiga plemstva, kteriga število je veliko. Ni tako davno, ko je jezik njih povzdignen, ki je bil že v pozablenje zašel. Visoko plemstvo je darovalo dnarjev radovoljno, se je poslužilo vseh mogočih pomočkov, začeli so s silo pisati madžarske pesme, slovniške, razgovore, dela; grajala se je latinščina, ktera je bila davno zraven nemškiga edini jezik vikših verst naroda — dosti de se je v nekterih letih skupaj znesel in obtesal poseben jezik, de se je vpeljal v politiško življenje, v opravištvu deželno in se je narinil od verha vsem in povsod v celi ogerski deželi.

Kakor z jezikom, taka po priliki se je godila z vsem drugim; vse je bilo z umetnostjo in po sili narejeno, z dnarmi drago plačano, z velikim vpitjem razglašeno, in se je na dalječ svetilo na videz, ali samo na videz, zakaj vse je bilo postavljeno na pesku, to je na tem pripušnji, de je celo Oggersko Madžaria. — Do zdaj je celi čisto madžarski živelj, cela domorodna madžarska gorečnost samo med žlahtnimi (plemenitaji); vsred magnatov začeta širila se je med jurati in nižjimi žlahtniki; ljudstva čisto madžarskiga je po primeri prav malo število, saj po vladnih (uradnih) razgledih, iz kterih se pa gotovo še tretji del izbrišati sme. Ostanek ljudstva je popolnoma ptuj. Nemci po mestah, Valahi, Cigani, sosebo pre-vago (večino) imajo Slavjani raznih narečij, Rusini in Slovaki na polnočni, Hervati, Rajci ali Serbi na poldnevni strani.

Angleške novine „Morning Herald“ o Austrii.

Kadar so letašnja pomlad tiste velike vode punta in nemira se po celi kopni (suhi) Evropi razlile in ko še uniga stariga brodarja iz kormila odneso, kteri se je mislil močnejšiga od vsih valov in de oni sicer vtegnajo njegovo ladjo obkakovati, pa de se odbiti zopet razliti morajo; kadar se je Italija vzdignila na orožje, kadar se je Madžar napihnil in žugati jel, Čehi pa poslancev v Frankfurt poslati niso teli, takrat je vsa Evropa iz eniga gerla zavpila: *Austria razpade!* in tisti, kteri so vedli, kaj bi se zgoditi vtegnilo, kadar več Austrie med evropskimi državami ne bode, so jeli se tresti z pogledom na ta prihodni pogin cesarstva. Pa kako je to, de zdaj, ko se je na Dunaju punt za puntam rodil in ministri se menjovali in menjovali; ko je med Nemci nemir čedalje bolj se narašal, in ko se je tolika kri prelila v Italiji in na Madžarskim, — kako je to, de zdaj *Austria* ne razpade? Ali se to mora pripisati znajdenosti njenih ministrov, ali sili njeniga orožja, ali kakimu skritimu elementu (pervini), za kteriga še svet dozda vedil ni? Ne more se odreči ministram, de so tako pametni bili, ter se niso mešali v frankfurtske neumnosti; tudi orožju se nemore odvzeti ta slava, de je ono Italijo zopet za kaki čas pridobilo; ali še le takrat, mislim, vganjko zadenemo, ako vzamemo uno tretje. Kadar v državi že vse vervi (vezi) popušajo, kadar več te uzde ni, z ktero bi se v redu držala (kakor je to v Austrii): takrat za državo druge pomoči ni, de obstoji in ne razpade, kakor če je kaj v narodu, kar ga še vkup derži, kar je močno: t. j. kaka konservativna (obderžajoča) pervina. Ali ker smo se bili navadili na Austrijo le kar ne pomisliti drugači, kakor de je nemška, in le obšita z madžarsko in laško kerpo, ki se pri prvi priloznosti lahko odšije, in pa, ko smo vidili, de se je po Nemškim kuga anarhije (brezpostavnosti) zalegla

in de ga je ta červ dobro zagrizel: takrat nismo vedli, kje poiskati to konservativno pervino. Če smo tedaj tudi dobro čutili, de brez takiga deržajočiga elementa nič biti ne more, vendar nismo imeli serca, de bi od knjižice, ki je kako nedeljo prej natisnena (in v kteri se dokazuje, de Austrii ni družiga storiti na svetu, kakor preobrniti se v slavjansko deržavo) drugači sodili bili, kakor de je pisana od Slavjana, kteriga so sanjarije prevzele in kteriga je slavjanska prevzetnost dalječ zanesla. V ti knjigi (pod imenom *Panslavism and Germanism*) grof Valerian Krasinski spričuje, de dobro ve, kaj in kako je po Austrii, ter je zato tudi naprej povedati mogel tiste dogodbe, ktere zdaj med Madžari in Hervati vidimo, in ko sem jaz o tem, kar se zdaj tam godi, misliti začel, mi je tista knjižica tudi na misel prišla.

Ta razpertija in sovražstvo med Madžari in Slavjani je od tistiga časa sem, kadar so Madžari vpeljali svoje svobodomiselnice poprave in narodnost povzdigaje pozabili na une besede perviga ogerskiga kralja Štefana: „*Unius linguae uniusque moris regnum imbecille et fragile est*“ in so jeli vpeljavati svoj jezik na mesto latinskiga in so tako poderle tisto „ne meni ne tebi“, kar je dozda Madžare in Slavjane v spravi obderžalo. Zdaj se le se vzdigne in spunta serce starih in novih naseljencev slavjanskih; z tem se poseja tisto seme razpertije, ktero hoče Madžarsko podkopati, Austrijo pa rešiti in povelicati. Ležeče nam je tedaj na tem, kar se zdaj v Austrii snuje, za kaj ona nam je nar naravniši in narvažniši prijatelj. Baron Jelačić, vodja naroda slavjanskiga na Hervaškim, se je terdno cesarski hiši zavezal ter izgovoril, de mu gre za edinstvo deržave, katero je pragmatiška sankcija vstanovila in ktero so Madžari podreti hotli, bana pa ograjali, kakor de bi hotel vse na staro kopito nabiti (reakcija). Ali ban je oistro protestiral zoper tako gerdenje in obrekovanje v svojih razglasih, de je za svobodo, za narodnost slavjansko in gospodstvo Austrie. Ker pa ban tako misli, mu nemore oditi ljubezen une veči polovice slavjanske cesarskih podložnikov in nar beržeje se bode cesar na to veči polovico naslonil, zato ker je zvesta in orožja vajena in tako se bo ovarval pred nezvestobo, silovitostjo in žuganjem druge nakoličine. Nikomur se ni zanašati, de bi v Evropi stari časi nazaj prišli, ker so že tolike burje in toliki potresi čez in čez vse previhreli in prereševali in une verige razdžali, ktere so se bili narodam nataknile pri dunajskim kongressu (shodu). Vsaki tedaj, komur je na tem, de bode zopet red in de deržave obstoje, mora zdaj, ko staro pada, poskerbeti, kako bi se kaj noviga vstavilo in vterdilo. Zakaj za kaki čas pred ali potlej mora *Austria* zgubiti Italijo in če tudi kaki koš ali kosček nazaj dobi, ji je vedno tern v peti. Človek ne more vediti, kaj de je Nemški sojeno: ali denimo, de neha to vrenje in burkanje, de se vse vmiri, in de pride enkrat zares tisto edinstvo (*Einheit*), po kterimu toliko kričijo, kaj počne *Austria* k tem? Drugači bi biti nemoglo kakor ali bi zopet vstal stari lov za cesarsko krono, kakor so se pri starim cesarstvu knezi in kneziči za-njo se tergali, in ako bi tudi *Austria* premagala, bi mogla narberžeje izgubiti 17 milijonov rodu slavjanskiga, kteri se nikakor neda pod Frankfurt; ali bi cesar, ki ima čez 30 milijonov zvestih podložnikov, mogel prisloniti uho, de sliši, kakšna zapoved mu pride iz Frankfurta; ali to le pomisliti ni, de bi *Austria* ali pustila to, kar ima, pa de se požene za to, kar nima, ali pa taka pokornica bila in čakala, dokler ji pride milost iz Frankfurta zavoljo nekoliko nemških deželic in opustila 17 milijonov rodu slavjanskiga, ki jo opominjajo, znebiti se svojiga nemstva in Slavjanka postati.

In de ta misel o preobrnjenju Austrie v slavjansko cesarstvo ni pusti sanj in laž, to se more soditi po unim, kar se je ni davno

tudi pri nas slišalo. Berž po prvem nemiru dunajskim so bili naumili, Palackiga, eniga izmed prvih mož ceskih Slavjanov storiti za ministra, šolstva; ker so pa na ta glas Nemconi zagnali vrejš, kakor de bi Nemstvo in pravica njegova bilo Bog ve kako razžaljena, so od tega odstopili. Ali glej spet se je zaslislalo, de sta taisti Palacki in še drug Slavjan knez Lubomirski dobila nalogo, novo ministerstvo zložiti, in desiravno iz tega nič ni bilo, se mora le temu pripisati, ker ta dva moža še zdaj volje nimata, dokler se jim ne bo delo čisto varno in gotovo zdelo. To tedaj, in če se še vzame, de *Austrija* očitno še neče v boju Madžarov in Hervatov z nikomur potegniti, je to vse videzno in bo vedno bolj, če se pomisli, kakša sila (moč) bi Austrii dorasla in kako bi si ji meje širile, ako bi ona na slavjanski podstavi zidala in to zidanje z svobodo podperla. — Tako bi *Austrija* prelomila verige, v katere jo je Moskov djala, in bi zamogla razverci prevzetne namene iz izhodne strani in bi tudi ondod pot svobodi odperla; in kadar pride tista ura, za ktero se že zdavno prerokuje, in vendar je še ni, de bo turško cesarstvo razpadlo (in de se zavoljo tega verti se tajiti ne da), takrat bo že odpravljena nevarnost, ki bi vtegnila vstati za celo Evropo in zlasti za korist Angleške dežele.

(Nov. h. sl. d.)

Opomba vredništva. Izročimo bravam pričujoči sostavek, de se bodo prepričali, de ne le kaki Slavjan prenapetih misel, ampak de tudi možje iz družih narodov spoznajo in presodijo, kje de je rešenje našiga cesarstva; de ono se ne najde ne v prevzetnim, žlahnokervnim Madžarstvu, ki samo na zatiranju prostiga ljudstva razcevi zamore, ne v pokvarenim, z anarhijskim kvasam navdanim Nemstvu, temuč edino v izvirno krepkim, mladim Slavjanstvu, ki zamore mogočno obstati in obroditi, brez de bi zraven prebivajoče druge narode tlačiti moglo. In ta sostavek je toliko važniši za to, ker je pisan pred zadnjimi dunajskimi dogodkami; ki so dozda skrito kovanje nemških in madžarskih politikarjev popolnoma odgernile. Dvojniga plemena se kaže množica dražnikov in podpihovavcev, kterih delo je sedajni punt na Dunaju; ki se pa v tem vsi zjedinijo, *Austrie* podstave podkopavati in jo razdžati. Ena stran je frankobrodsko-madžarsko-vlaška; ta bi rada *Austrijo* raztergala, de bi Nemci do zdaj imenovane „*deutsche Provinzen*“, na se potegnili, Lahi svoje dobili, Madžari pa celi prostor od Tatranskih gora do turške meje podse spravili; drugi pak, z izgovoram, de pravo demokracijo hočejo, le stanovitne punte, nemire in nereda napraviti želijo, ker jim je vsa postavnost ostudna.

Slovenci! zdaj je prišla tista ura železniga rešetanja, o kteri je naš slavni pesmenik govoril; skažite zdaj, de so resnične negove besede. Zbirajte se okoli prestola ustavniga Cesarja!

Razglas,

kteriga je cesar pri svojim odhodu iz Dunaja v noči od 6. na 7. t. m. ministru Krausu pustil, de bi ga v zboru prebral:

Gledal sem vse želje naroda svojiga izpolniti. Karkoli vladar izkazati more dobrotljivosti in zaupanja svojim narodam, sve to sim z veseljem storil in podelivši ustavo skušal sim podpirati samostalnost, moč in srečo. Če prav me je nasilje dne 15. Vel. Travnja iz grada očetov mojih pregnalo, vendar nisim jenjal dajati in dovoljevati. Na narširši podlagi volitne pravice je bil sklican deržavni zbor, de bi z menoj vred storil načrt ustave. Vrnil sim se v poglavitno mesto, brez de bi bil družiga zagotovljenja tirjal, razun čuta pravičnosti in hvalečnosti svojih narodov. Ali malo število zapeljanih ljudi žuga skazo upanja sleherniga domorodca. Anarhija (brezpostavnost) je narvikši svojo stopnjo dosegla. Dunaj je napolnjen z ljudomorstvom in požarjam. Mini-

ster moj vojniški, kteriga bi bila že siva starost njegova braniti imela, je končal pod rokami derhal tolovajskih. Upam v Boga in v svojo dobro pravico, in zapustim poglavitno mesto, de bi se ogledal po pomočkih, z kterimi bi svojimu v sužnost djanimu ljudstvu prinesel pomoč. Kar koli Austrio, kar svobodo ljubi, zbiraj se okoli svojiga cesarja.“

Razglas,

kteriga sta Slovanska Lipa in pa odbor študentov v Pragi na svitlo dala zastran zadnjih dunajskih prigodeb:

Na Dunaji je vstalo puntanje in stresa misli vseh. K obderžanji pokoja in ovarvanji svobod, na kterih stoji državni zbor, je treba krepko in naglo početi.

Ako vtegne manjšina zbora meje svojih pravic prestopiti, in podperta z orožano močjo se s silo celiga vladarstva polastiti v nevarnost svobode, enake pravice vseh narodov in cesarske rodovine; se zoperstavi (zavarva) Lipa Slovanska in odbor študentski vsemu nasilnimu počenjanju manjšine zbora, ne vspozna samovoljno sestavljene začasne vlade in se očitno oglasi k brambi vseh odločb popolniga državniga zbora.

Nevarna doba terja objasnenje našiga postavljenja od vsih strani, in v ta namen stopijo sosebni odbori, združeni z mestnimi posvetovavci v stanovitni zbor.

Mestnjani Prage! na vami zdaj leži, de se obderži očitni (javni) mir, de se ovarje domovina pred vničanjem vsiga reda, de bi se nasledki imenovaniga posvetovanja v prid vsiga naroda in v pozdigo svobode tudi zamogli v življenje vpeljati.

V Pragi 8. t. m.

Austrijsko Cesarstvo.

Dunaj.

Svitli Cesar je po zadnjih novicah imel dne 14. t. m. v Olomovec (Olmutz) priti, kjer misli svoj sedež postaviti. Na poti je razposlal drugi razglas, dan v Herzogenburgu dne 8. t. m., v kterim poterdi, de je namenil iz drugega kraja svojim narodom pravo ustavno svobodo dati in vterditi.

Vojsaki Dunaj čedalje bolj obdajajo, Auersberg se je vmaknil proti vasi Simering, ban Jelačić je s svojimi trumami od Klein-Neuziedla do Dunajskiga gojzda (Wiener-Wald) in iz severnih krajev ima Vindišgrec s svojimi priti. Poslanci, ki so še ostali, se še zmiram štejejo, de so državni zbor, in vse sorte sklepe delajo, pošiljajo poslance do cesarja, kterih pa on sprejemati neče, pošiljajo ljudi k banu Jelačiću, k Auersbergu, delajo proklamacije, delijo dnarje med dunajske delavce, sprejemajo vsakere pošte iz Ogorskiga itd.

Tode vse to ne bode nikoli postavne moči doseglo, in v kratkim bo ta slavni zbor območal. Zdaj so Smolkata za predsednika zbrali. Tudi našimu (?) g. Ambrožu je čast zkazana, de je z 76 glasmi za drugiga presidentoviga namestnika izbran, (vsi poslanci de je bilo 203 skupej). Morebiti, de bo ta prezvesti Slovenc koj ud slavjanojedočiga Löhnerjoviga ministerstva. V seji dne 13. t. m. je g. Ambrož bral poslancam iz eniga krajnskiga časopisa nekoliko besedi o nepostavnosti sedajnega sbiralša na Dunaju ter je predložil, posebne razglase v dežele poslati (ne bodo mnogo opravili). De boste pa, g. Ambrož, imeli še kaj temu levimu zboru brati, vam rečemo: Sram bi moglo biti vsakiga praviga Slovenca v taki hiši ostati, kjer si slavni možje: Štrobah, Palacky, Rieger, Brauner, Doliak itd. svojiga življenja zvesto niso! To berite posebno svojim enakomislecim rojakam!

Tako imenovani državni zbor pod Smolkotovim predsedništvom se grozi nad tem, kar so česki poslanci sklenili, ter vse poslance nazaj kliče.

Madžarski zbor je poslal pismo na avstrijski zbor, v kterim Madžari obljubijo,

de bodo Jelačića preganjali, kamor si bode, in de bodo za avstrijsko svobodo kakor za svojo lastno se bojevali. —

Auersberg obeta vedno, de ne bode nič sovražniga zoper Dunaj začel, in de je mogel le za varnost svojih vojsakov skrbeti.

Vsi dopisi se v tem zjedinijo, de je žalostno živeti na Dunaju, kdor more, jo odnese, delavci, ki so zdaj gospodje, so že tu in tam v hiši priderli in dnarjev ali živeža po sili pobrali. —

Poslanci vedno govore od avstrijskih ministrov, če prav nobeniga ministra več ni, zakaj preden je Cesar Šenbrun zapustil bil; je privolil novo ministerstvo zložiti in sicer je dal to nalogo Doblhofu in Hornostlu, ktera sta pa oba to čast iz rok dala, — zatorej več praviga ministra ni, če ravno se še Krausko takiga obnaša.

Knez Vindišgrec je po deželi (Českim in Moravskim) razglas razposlal, v kterim vse prebivavce opominja, mirno se deržati, ker bode že vojaška moč na Dunaju brezpostavnosti v okom prišla, de vojašnja ne misli kratiti ustavnih pravic, marveč jih vterditi. —

Narodni stražniki, kteri so bili iz Marburga Dunajčanam pomagat šli, so se nazaj vernili, ker se niso hotli s Hervatmi pečati. Vojsaki so železno cesto poškodovali in tudi daljnopis le od Mirceušlaga odgovarja. Štajerski poglavar Vikenburg se je z ultrademokratskimi svetovavci obdal, kteri so sklenili vse na noge vzdigniti in mejo na Semeringu in proti Ogorskim obleči. —

Slovenske dežele.

(E.) Od Drave 14. Oktobra. Dunajske zgodbe se nas Slovincov blizo dotaknejo. Krič dunajskih djakov in Frankfurtovcov, da vojska namerava reakcio, da je vitežki Ban hervatski orodje kamarile, je smerdljiva goba. Namen vojske je: avstrijsko cesarstvo obderžati, ktero bi Madžari v zavezi prenapetih Ultranevcov radi razkrušili, da bi tako obojih sanje se spornile: das fortan einige mächtige Deutschland in kolosalni Magyarország. Ali tega ne vidijo ali nečejo spregledati Nemci po deželah in nemškutarji slovenski. Zato zvonijo noč in dan Landsturm, kakor so v Marburgi, ja celo pri nekterih slovenskih cirkvah na kmetih, tako, da ljudstvo v noči od krike ino vike zdramljeno nije vedlo, kaj velja. Nemškutarski narodni stražniki grejo od vasi do vasi in kmete nagovarjajo, naj grejo Dunajčanam na pomoč, zakaj Jelačić s svojimi Horvati hoče reakcio, nekteri so jih celo s tem slepili, da je on cesarja pregnal, in sam če cesar biti. V kanclije pokličejo rihtarje in župane ino jim lažejo vse sorte, da Jelačić hoče nazaj roboto in desetino spraviti. O vi lesičnjaki vi! Stega masla se ne bo župa zabelila, in s te moke nebo se kruh pekel. Slovinci ne verjamite tega. Pustite Dunajčane; Bog daj, da bi jim Horvati enkrat strah naredili, da nebodo nas Slovincov zmiram za nos vodili. Horvati bodo cesara rešili, ino Slovenstvo, kterega so Dunajčani že drugokrat pregnali. Slovinci, če bode treba za cesarja ino Austrio se vsi vzdignemo. Če bo treba, Horvatam na pomoč! če oni padnejo, padne Slovenstvo, in nemško-magjarski jarem bode nas pa težko, do kervavega tišal. Pravi domorodci, podučite ljudstvo, zakaj se gre, vi vidite kaj si prizadevajo sovražniki naši, da med nami napravijo razpertijo, in naše glave, katere zdaj že smemo malo kviški deržati, pa k nogam privežejo. Slovenski poslanci, kaj ne govorite očitno, ako smete; če pa ne, zakaj proč ne greste? Kaj menjša stran zbora sklene, ne sme veljati in nemore, ino mi naprej že protestiramo proti vsemu, kaj bo se sklenilo v škodo edine Austrie, v škodo narodnosti naše.

Hervaska in slavonska dežela.

Na predlog sodniga stola hervasko slavonskiga, de bi se sestavil odbor, kteri bi

izdelal politiško in pravoslavno terminologio, de bi se ne napravile zmešnjave, je banski namestnik zložil tak odbor, kteriga udje so pod predsedništvom g. Bužana gg. Babukič, Ivan Ku- kuljevič, Ivan Mazuranič, Mikulč, Šulek, Užarevič, Žerjavič in Galac. —

Is bojiša. Jelačić ban, slišati, de se na Dunaju nekaj kuje, se je obrnil 3. t. m. od Pešta k Gjuru (Raab), de se tako približa Dunaju in obderži neogiblivo potrebno komunikacio z poglavitnim mestam. (N. h. sl.)

Iz Ludbrega 7. Koz. Pretečeni torek t. j. 3. Kozoperska je bila vroča pri Kaniži med našimi in Madžari. Kakor so v Italii iz zasedah na neoborožane graničare Lahi napadali, tako v Kaniži Madžari delajo; bolne v Kaniži so vse pobili. Od petih po poldne do 3 v jutro je terpelo odmikvanje naših do Legrada. Ne vemo za gotovo, kaj se je zgodilo z eno drugo divizio, ki se je iz Male Kaniže v Letinu vernila. Pravi se, de sta dva naših padla, in 10 ranjenih. — 5. in 6. dne so čakali naši sovražnika pri Legradu in Letini. Zgodilo se ni nič posebniga; danas pa terpi celi dan kanonada in strelanje.

Kako de je pri Letini, ne vem, samo to vem, de most pri Letini gori. Pri Legradu še niso mogli Madžari predreti in nikoli ne bodo.

Ta čas, ko to pišem, odšlo je iz Ludbrega več ko 2000 večidel regularne vojašnje, in sicer slavni junaki od Peschiere z dvema štukama v Legrad. Lutro in v pondeljik bode tu celi regiment dragonarjev nadvojvoda Jovana. Cela armada od 10,000, ktera je pod generalam Buričem, in ktera je na naši strani, bode te dni čez vdarila. Prerok sim vam — če tudi ne rad — žalošne ali zaslužene osode Velike Kaniže, oza bo za kaki dan prah in pepel, zakaj tako so razkačeni naši graničari na Kanižance in vse Madžare, de jih ne bo zamogla nikakoršna oblast od osvete (maševanja) zaderžati. Veliko ljudstva prihaja sem na Dravo — za kaki dan bodo bregi Drave čez in čez obsuti z narodno horvaško stražo.

Ravno zdaj zvemo, de so naši pobili Madžare pri Letini. (Nov. h. sl.)

Česka dežela.

V Pragi 9. Kozoperska. Novice iz Dunaja segajo globoko med ljudstvo. Včeraj je bilo vse nenavadno živo. In kakor se kaže, tudi tukaj ne manjka malopridnih podpihovavcov; zakaj pred poldnem je bil nabit na oglih razglas na ljudstvo, de bi izročilo prošnjo na državni zbor zastran uravnanja dela. Po ulicah so kričali prodajavci „Plakati iz Dunaja!“ molivši kupcam neke nemške podpihovavne liste zoper vojašnjo. Študentovski odbor in Slovanska Lipa sta sedela skupej, sta izdala razglas in sta sklenila poslati združena z mestnim svetovavstvom poslaništvo do Dunaja, de bi se samo prepričalo, kaj in kako je.

Zdaj je že veliko poslancov českih v Pragi, med njimi tudi Štrobah. Poslanca Riegera je mende dunajska straža v svojimu stanišu iskala, pa je že odšel bil.

Mestno Pražko svetovavstvo je tudi dalo na svitlo protest proti groznim počenjanju Dunajčanov, v kterim stoje te besede: „Spoznamo svojo vdanost k cesarski rodovini, k ustavni demokratiški monarhii, spoznamo terdno in očitno, de mora eno, samostalno avstrijsko cesarstvo zopet vstati iz tega kaosa, v ktero ga je zdaj hinavsko orodje prerivanja in podkopavanja pahnilo.“

Mi zaupamo v cesarja in se terdno zanesemo na cesarsko njegovo besedo in ne pustimo do sebe nikakoršne skerbi praznih strašil nazadništva (reakcije); zakaj prebivavci dežele česke upajo, podavši zvestobo in udanost, tudi zvestobo od kralja svojiga. —

21 českih poslancov, med katerimi so Palacky, Pinkas, Rieger, Brauner, Havlíček i. t. d. povabijo vse svoje tovarše po Avstrijskim, kteri so z njimi enakih misel, de bi se do 20. Kozoperska v Berni (Brünn) na Moravi sošli, de bi se med seboj pogovorili, kaj je začeti za obvarvanje parlamentarne svobode in varnosti državniga zbora.

V českih narodnih novinah se povabijo volivci Boroša, de bi očitno oznanili, de je poslanec ta njih zaupanje popolnoma zgubil.

Kakor Včela oznani, gre iz Českiga na Dunaj 11 bataljonov pešcov in 10 eskadronov konjikov.

Nepolitiški del.

Pravičen pogum.

Slovenci! zdaj je vsilati
Se živo braniti,
Protivnika pregnati
Ki vropat nas želi.

Chor.

Sovražnika premagala
Slovenov vojska bo.

Za vero Kristusovo
Življenje stavimo,
In krivoverstvo novo
Kot strup sovražimo. Chor.

Za svojo domovino
Naojstren imamo meč,
De roparje podimo
Od naših krajev preč. Chor.

Za svetlega cesarja
Mi gremo v hudi boj,
Deržimo se vladarja
Kot matice mlad roj. Chor.

Za svoje ljube starše
Se v bran postavimo,
Prijetle ino tovarše
Nesreče branimo. Chor.

Za sestre ino brate
Smo mi jekleni škit,
Vse roparje ino tate
Mi hočemo odpoditi. Chor.

Za srote ino reve
Zavetje terdno smo,
Protivnike kot pleve
Razsiali bodemo. Chor.

Za dičane divice
Mi damo svojo kri,
Narmanjši de krivice
Nobeni se ne stri. Chor.

Naj pride nad Slovena
Protivnik kteri kolj,
Saj zginil bo kot senca,
Moči je nam dovolj. Chor.
Jože Hašnik.

Poziv na vse slavyanske družtva v Austrii.

Ena nar imenitnejših nalog slavyanskiga shoda je bila, med vsimi avstrijskimi Slavjani ozko zvezo v postavljeni in gotovi razvoj njihove narodnosti in njihovih ustavnih pravic osnovati. Ker ga je pa knez Vindišgrätz razpodil, se ta namemba ni mogla dovesti, in vunder se ne more daleč odlašati; torej podpisani z naslednjim oznanilam vse slavyanske družtva v Austrii povabi, de bi pred, ko bo mogoče, svojo misel izrekli, če bi dovoljni bili, k naslednjemu načrtu pristopiti.

De bi pred, ko je mogoče, našo namembo dosegli, bi se vse slavyanske družtva v monarhiji, kakor so zdaj osnovane, v občno družtvo sklenile, ktero bi pod naslovom „Slovanska Lipa“ ali „Vseslovanska Lipa“ vse obstoječe in prihodne slavyanske družtva obseglo, te pa v svoji samostalnosti kakor podružnice obstati pustilo, nasprot pa tudi vse njihove ude k svojim lastnim udam pristelo, in sicer na tole vižo:

Središni sedež družtva je v Pragi, ktero mesto na vse kraje priročno, po svojih slavyanskimislinskih mestnjanih in ko glava ene nar bolj omikanih dežel Austrie, za vse čase terdno podlago, po mnogoletnim, občno slavyanskim prizadevanji v svojih močeh krepko duhovsko moč in po že obstoječih slavyanskih inštitutih, p. r. „česki muzeum“ z veliko matico, mnoge tovaršije itd. nam mogočno materialno moč ponudi. V Pragi naj bo središnje vodstvo, rodno premoženje, arhiv in vse druge, občnost družtva zadevajoče imetja.

Zastran lastovitne osnove naj družtvo po izgledu polske lige v Pozhanskim v 4 poglavne odseke razpade:

1.) Odsek za notrajne opravila, odločen v to, de bi vse namembe posamesnih slavyanskih narodov Austrie zjedini, čez njih notranje razmere se posvetoval, sredstva k njihovim zadostenji poiskal, vse v ta namen potrebne literarne pomočke združil, (in v temu obstoji posebna važnost Prage, kjer je že zdaj veličansko slavyansko bukviše iz vsih slavyanskih narečij, in bi slavyansko vseučilišče že prihodno leto precej popolno znalo biti, kakor tudi slavyanska akademija ne bo zaostala) z eno besedo, središče našiga občeniga, moralniga in materialniga razvitja osnovati.

2.) Odsek za vnanje opravila, odločen v ta namen, Slavjanstvo Austrie ne samo pri drugih Evropejskih narodih zastopiti, temuč tudi vse taiste razmere poiskati, na vse strani razjasniti in javno na znanje dati, ktere bi razsutek avstrijske države v obče in Slavjanstva njeniga posebno alj pospešiti, alj zadrževati vtegnile. Ta odsek ima pred vsim nalogo, tiste želte dovesti, ktere so bile po prvem razglasu slavyanskiga shoda na Evropejske ljudstva za občne želje vsih avstrijskih Slavjanov spoznane, ko nasprot prvi odsek vse tisto vresničiti si prizadevati mora, kar je bilo v posebnih prošnjah slavyanskiga shoda Nj. Veličanstvu ko potreba vsih avstrijskih Slavjanov v obče in njenih posamesnih vej posebno naprej postavljeno.

3.) Publicistiški odsek, odločen v to, de bi čez vse javno Slavjanstvo zadevajoče predmete v nar daljšim pomenu besede čul; nam dodeljene svobode tiska in govora na naj širši podlagi se poslužil, in po družtvenih časopisih, po samostojnih časopisih, po samostojnih letopisih, po javnih razgovorih v družtvih in zborih domače države, po obiskanju pripodobnih skupšin ptujih dežel itd. na očitno mnenje krepko včinja, in pravice našiga naroda zagovarjal, njegove namembe, njegov cilj in konc iz našiga obzira evropejskim narodom razjasnoval.

5.) Zadnji finančni odsek, kter bi letne odrajtvila pobiral, jih v zgorej imenovane namembe odločeval, čez dnarje čul in letni račun očitno predpolaževal.

Razum tih 4 odsekov pa se morejo po potrebah časnih okolšin tudi novi odseki stanovito ali le za en čas zvoliti. Sleherni ud se mora izreči, za kteriga tih 4 odsekov in na kakšno vižo on posebno hoče delati.

Na čelu vsakiga odseka stoji vodja z tajnikom, ti so vred z predstojnikom središnega družtva in z predstojnikom posameznih deželnih družtev glavno vodstvo. To vse stopinje družtva vodi, in je za vse dela odgovorno. Postavljeno je čez podružne in lokalne družtva. Občno družtvo obstoji iz deželnih družtev, in ti zopet iz lokalnih družtev. Vsi udje družtva ene dežele (p. r. Češke) stoje pod vodstvom v glavnim mestu obstoječiga deželniga družtva in dobivajo po njemu vse dopise glavniga vodstva.

Lokalne družtva se v vsakim kraju lahko osnujejo; k temu je k nar manjšim 5 oseb potreba. Dokler družtvo v deželnim glavnim mestu k nar manjšim 5 lokalnih družtev ne obseže, samo le za lokalno velja. Sleherno deželno in lokalno družtvo odloči po svojih razmerah letne doneske za svoje lokalne potrebe. Sleherni ud lokalniga in deželniga družtva je pa tudi ob enim ud občeniga družtva in kakor tak odrajta za letno plačilo 1 gl. v občni namen. Vunder tudi, brez de bi bil kdo od kakšniga lokalniga ali deželniga družtva, zamore vsak nepovredni ud občeniga družtva biti; tode letno odrajtvalo znese po tim takim 3 gold.

Sleherno lokalno družtvo ima nar manj vsaki teden, občno družtvo vsako leto zbor. Med tim pa od družtva zaznamovani časopisi vzajemno zvezo med posameznimi udi ohranijo. Središnje družtvo ima nalogo, kolikor je mogoče, deželnih, in ti soper po mogočnosti lokalnih družtev k življenju obuditi.

Nazočni poziv se bo koj na vse slavyanske družtva avstrijskiga cesarstva razposlal, in mi se nadjamo, de bomo do konca mesca Kozoperska odgovor na to dobili. Kakor berž se le 500 udov za to reč izročijo, bo odbor 5 moč, kteri bodo občeniga zaupanja nar bolj za vredne spoznani, skupej stopil; in posebne odločbe zastran glavne skupšine očitno na znanje dal.

Za zdaj prosimo, vse dopise v teh zadevah na podpisniga poslati, in prosimo tudi ob enim vse slavyanske časopise, ta poziv v njihovi list natisniti.

V Pragi 8. dan Kozoperska 1858.

Vredništvo „Slav. C. Bl.“

Serbi na doljnim Ogerskim.

Znano je, de se Slavjan nikoli ni z praznim vekanjem in bahanjem pečal, marveč, de se je tiho in mirno kmetijstvu, obdelovanju polja in rejenju svoje rodovine izročeval, z dobrim prevdarkam, de ura še ni prišla, v kterim bi se njegova in njegoviga dela vrednost ceniti znala.

Mnogoštevilni zarod in blagoslov svoje trudapolne delavnosti sta ga kaj osrečevala; ta sreča pa je zaredila zavist (nevošljivost)

in z njim mnogoverstne vojske s nevrednim sosedi in sploh ptujimi narodi. Če prav so napadniki se zavzeli nad možko brambo, vendar jim je po godu šlo med Slavjane nezaupnost zasejati, kar je mnogotere razpertije storilo in Slavjane z časama tako dalje pripravilo, de vedili niso, kaj je njih narodnost.

Ravno taka se je z Jugoslavjani zgodila, sploh s Serbi in zlasti z tistimi, ki so v c. kr. avstrijskih deželah živeli. Ta narod, ki si je v 13. in 14. stoletju pod vsemi kralji veljavnost svojo ohraniti vedil, je imel celo takratno Ilirijo pod seboj; po nesrečnih vojskah v velike stiske pripravljen, se je pozneje obrnil k svojim sosedom Madžaram in benečanski republiki, z prošnjo, de bi se mu pomoč zoper Izlam poslala, ali prošnja ni bila vslišana in reklo se jim je clo: „de se nevernim pomagati ne sme,“ po tem, od cele Evrope zapuščen je Serb v popolno podložnost in suznost Turkov padel.

Zavest narodnosti in želja rešiti samiga sebe je pa primorala Serba, de je od tega časa stanovito in neprenehljivo se bojeval zoper turški polomesec, in skozi 2 stoletja si je vendar narodnost svojo pogubljena ovarval.

Veći del Serbov je dobil z močjo potem dežele Liko in Krbavo, in se je izročil varstvu avstrijskiga dvora, veliko njih je pa Benečanam v pomoč priskočilo Turčinu nepremagljivo steno nasproti postaviti, de bi se s tim Italija in kersanska vera pred drugimi napadi rešila, in mir in red zopet pripravil.

Z tem pa je sovražstvo zoper Turčina in tudi moč Serbov toliko se narasla, de so si lastne vladarje obderžati zamogli.

U letu 1690 se je dogodilo, de je rimski cesar Leopold na to nepremakljivo misel prišel, Ogersko deželo in z njo Evropo od kuge prevzetniga izlama oteti. De bi se to varnisi in gotovsi izpeljalo, so bili serbski vojvodi in patrijarhi povabljeni ko zavezniki se preseliti na avstrijsko zemljo, in storile se pogodbe, po kterih se je Serbam sosebno v deželah, od njih od turškiga jarma otetih zagotovilo, lastno notrajno opravljanje, lastna volitev gospodarja, patrijarhov in vojvodov, in kadar je patrijarh Arsenij Čarnojevič z 36.000 serbskimi rodovinami z pismohrano in denarnico na Avstrijsko prestopil, in tistim Serbam se pridružil, ki so že od nekdaj na avstrijskih deželah stanovali, so bile te obljube z pismam in pečatom na večne čase poterjene, kar še zdaj stari diplom v nadškofijski pismohrani v Karlovcu izpričujejo.

Serbi so z le tim združenjem, ko vojskoljubno ljudstvo, imenito armado dali, ktera je tako strašna postala, de se je od vsih strani prijeti Turčin sili močnejšiga vklonil in tudi vse kraje Serbu prepustil, do ktere je pridrl, in med njim sosebno Sremsko, Banat, Bačko in Baranjo (letašnje bojiše) in te dežele je serbski narod do današnega dne ovarval in obderžal.

Ko je ogerska dežela na ta način od turškiga jarma osvobodnjena bila; ko so Srem, Bačka, Banat in Baranja, kakor je rečeno, lastno opravišstvo z svojimi gospodskami in z serbskim jezikom dobili, in jim samim volitev patrijarha, gospodarja in vojvoda prepuščena bila; človek za res ne zapopade, kako de zamore napihnen Madžar še reči: de Serb na Ogerskim narodnosti nima in de je nikdar imel ni?

Ni moč razumeti, kako se zamore z zasmehevanjem tistim ljudstvu vse odreči, ktero je samo tolikrat kri svojo za obderžanje ogerske krone prelivalo? kako de se zamorejo pogodbe enostransko podirati, in narpravičniš tirjanje, kakor zastarano zametati! (Serbe).

Concert.

V nekim „Concertu“ so bile mnoge nemške pesmi pete, ko ste pa vunder nazadnje dve mili domači čast imele se tudi vmes vverstiti, je neka gospodična (?) tele nemskutarjam gladke besedice spregovorila:

Ovbe no! kaum hab'n mir etwas deutsch erlernt, so wollen's uns schon wieder krainerisch lehren!

A. L. iz Podbrezji.

* Popotni, ki iz Dunaja pridejo, povedo od strašnega vbitja dveh hervaških studentov na auli na Dunaju. Prišla sta bila tje z slavyanskimi barvami, zavoljo kteriga so ju Nemci obsuli in vmorili, ravno to bi se bilo kmalo tudi drugimu študentu primerilo, ki je na pol mertev obležal. (Več. I.)